ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਮੂਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ।

ਬਨਾਮ

ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ।

(2020 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 251-252)

10 ਫਰਵਰੀ, 2020

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਏ.ਐੱਸ.ਬੋਪੰਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨਿਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ, 1881-ਉਪ ਸੈਕਸ਼ਨ. 138 ਅਤੇ 139-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 1 ਆਪਣੇ ਮਾਮੇ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 138 ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਅਸਲ ਭਰਾ ਹੈ-ਦੋਵੇਂ ਭਰਾ ਯੂਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਨ-ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ-ਉਸੇ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3 ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2.2 ਨੂੰ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਨੂੰ.30,00,000/- ਰੁਪਏਦਿੱਤੇ, ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਸੀਦਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਇੱਕ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 3 ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ.1,20,00/- ਰੁਪਏ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ 4 ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ-ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ-2 ਚੈੱਕਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਅਵਾ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ - ਫੌਜਦਾਰੀ ਕੇਸ.138 ਸਿਰਫ 2 ਚੈੱਕਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3 ਨੇ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ.1,20,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ-ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1-3 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ-ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ.138-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ-ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ.138 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਦਸਤਖਤ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ.2 ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ-ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ-ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ-ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ-ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ/ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਚੈੱਕ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 139 ਦੇ ਧਾਰਕ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉੱਭਰੇਗਾ-ਧਾਰਾ 139 ਅਤੇ ਧਾਰਾ.118 (ਏ) 1872 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ

ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਬੋਝ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਮਾਨ u/s. 139 ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ-ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 3 138 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ-ਉਸੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ-ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1908- ਜਾਂ.37-ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860- ਉਪ ਭਾਗ.406,420,465,467,468,471 ਅਤੇ 114-ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973- ਉਪ ਭਾਗ 482-ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872- ਉਪ ਭਾਗ.45, 73 ਅਤੇ 118(ਏ)

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ,

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ: 1.1 ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 28.12.2016 ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406,420,465,467,468,471 ਅਤੇ 114 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ.- 194/2016 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਵਿੱਚ, ਨੰ. 5 ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰੇਗਾ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰ.ਆਈ-194/2016 ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 18,19][696- ਐੱਫ ਐੱਚ; 697- ਏ-ਡੀ]

1.2 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ. ਸੀ. ਨੰਬਰ. 3 67/2016 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ.

ਐਨ.ਆਈ. ਐਕਟ. ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਐਨ.ਆਈ.ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੈੱਕ ਧਾਰਕ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ.ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 139 ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 118 (ਏ) ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ, ਐਨ.ਆਈ.ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ. ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ। ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨ.ਆਈ.ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ. ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਨ.ਆਈ.ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸੀਮਾ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਐਨ.ਆਈ.। ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਵਿਵਾਦ ਹਨ। ਐਨ.ਆਈ.. ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ। ਐਕਟ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀ.ਸੀ.ਨ. 367/2016 ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਈ.ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਐਕਟ. ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20,21][697- ਡੀ-ਐੱਚ; 698- ਏ-ਬੀ]

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2020 ਦੇ 251-252.

ਆਰ/ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸਕ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 14.12.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ. ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 2735/2017 ਅਤੇ ਆਰ/ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸਕ ਵਿੱਚ. ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 24588/2017.

ਡੀ. ਐੱਨ. ਪਾਰਿਖ, ਜੇ. ਐੱਸ. ਮੇਕਵਾਨ ਅਤੇ ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਵਕੀਲ। ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ, ਸੀਨੀਅਰ. ਵਕੀਲ, ਚਿੱਤਰਾਂਗਦਾ ਰਾਸਤਰਵਾਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕੀਰਤੀ ਖੰਗਾਰੋਤ, ਜੈਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਨਿਤਿਨ ਪੀ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੇਲੇਸਟੇ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਰਜਸਵੀ ਗੋਸਵਾਮੀ, ਪੀ. ਠਕਨਾਨੀ, ਜੀ. ਪੀ. ਕੈਪਟਨ. ਕਰਨ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀ, ਅਨਿਰੁੱਧ ਪੀ. ਮੇਈ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾਵਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਵਕੀਲ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ
ਆਰ. ਭਾਨੂਮਥੀ, ਜੇ.

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।
2. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਵਿਖੇ 14.12.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2735/2017 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਇਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 2017 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ.24588 ਅਤੇ ਸੀ.ਸੀ.ਨ. 367/2016 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 3- ਰਵਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਮੁਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਕਟ.
3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨਃ- ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਮੂਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਮੂਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦਾ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਨ. 367/2016 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਰਵਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1- ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1-ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਉਸ ਦੇ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਧਾਰਕ-ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 2- ਵਿਪੁਲਕੁਮਾਰ ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਉਸ ਦੇ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਧਾਰਕ-ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜਵਾਹਰਭਾਈ ਪਟੇਲ
4. 08.12.2015 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3-ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਰਵਿਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਐਨ.ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਸੀ.ਸੀ.ਨ. ਨੰਬਰ 367/2016 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਕਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1- ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਅਤੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਬਲਾਕ/ਸਰਵੇਖਣ ਨੰਬਰ ਨੰ.534,536/1/ ਏ 536/1/ ਬੀ, 538,539,540,541/1,542 ਅਤੇ 543 ਪਿੰਡ ਫੋਫਾਲੀਆ, ਤਾ ਵਿਖੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਸਨ। ਦਭੋਈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਡੋਦਰਾ। ਸਾਲ 2010 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ ਜੋ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਦਾ ਮਾਮਾ ਵੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਵਾਧੂ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜਵਾਹਰਭਾਈ ਪਟੇਲ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਰੇਕ ਨੂੰ.30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦਿੱਤੇ। 21.08.2010,22.08.2010,26.08.2010 ਅਤੇ 28.08.2010 ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਕੁੱਲ

ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ.1,20,00,000/- ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰਕੁਮਾਰ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਲਈ ਅਤੇ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਰਕਮ ਦੇ ਉਕਤ ਭੁਗਤਾਨ ਲਈ ਰਸੀਦ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ. ਸਾਲ 2015 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਭਾਰਤ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰੈਂਟਵੁੱਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੇਲ ਡੀਡ ਨੰਬਰ 1229/2013 ਮਿਤੀ 16.07.2013 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਵੇਚਣਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ.

5. ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਿਆਂ, ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬਕਾਇਆ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ i.e. ਕੁੱਲ 1,20,00,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ.30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਚਾਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਰਕਮ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। 3.ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਐਨ. ਆਰ. ਓ. ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 8109 ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਨੰ.8108 ਵਾਲੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। 12.10.2015 ਨੂੰ 08540107512 ਅਤੇ 30.10.2015 ਨੂੰ ਐਨ.ਆਰ.ਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 085401000566 ਦੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ 20801 ਅਤੇ 20802. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 3, ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ।

6. ਐਨ. ਆਰ. ਓ. ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 08540107512 ਦੇ ਨੰਬਰ 8.8108 ਅਤੇ 8109 ਮਿਤੀ 12.10.2015 ਵਾਲੇ ਦੋ ਚੈੱਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਕਮ 30,00,000/- ਰੁਪਏ ਹੈ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਭਾਵ. "ਦਰਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ 12.10.2015 ਨੂੰ. ਤੀਜਾ ਚੈੱਕ ਐੱਨ. ਆਰ. ਈ. ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 085401000566 ਦਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ.20801 ਮਿਤੀ 30.10.2015 ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ.30,00,000/- ਰੁਪਏ ਸੀ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਚੈੱਕ ਐੱਨ. ਆਰ. ਈ. ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 085401000566 ਦਾ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ' ਤੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ.20802 ਮਿਤੀ 30.10.2015 ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ 30,00,000/- ਰੁਪਏ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਐਨ.ਆਰ.ਈ ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 085401000566 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਉਹ ਦੋ ਚੈੱਕ ਉਸੇ ਦਿਨ.' ਤੇ ਬੈਂਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 30.10.2015 ਨੂੰ, ਉਹ ਚੈੱਕ ਵੀ ਉਸੇ ਦਿਨ "ਦਰਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ" ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ 17.11.2015 ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੋ 23.11.2015 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਐਨ. ਆਰ. ਓ. ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 08540107512 ਦੇ ਨੰਬਰ. 8108 ਅਤੇ 8109 ਮਿਤੀ 12.10.2015 ਵਾਲੇ ਚੈੱਕਾਂ ਦੀ ਬੇਇੱਜ਼ਤੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 12.10.2015 ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 17.11.2015 ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਨੰ.8108 ਅਤੇ 8109 ਨੂੰ ਨੈਗੋਸ਼ੀਏਬਲ ਇੰਸਟਰੂਮੈਂਟਸ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ਼ ਐੱਨ. ਆਰ. ਈ. ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ. 085401000566 ਦੇ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਨੰ.20801 ਅਤੇ 20802 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

30.10.2015. ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ. ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਸੀ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 367/2016 ਵਿੱਚ 05.02.2016 ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 06.09.2016 ਨੂੰ, 5 ਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਜੇਐਮਐਫਸੀ, ਭਰੂਚ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ।

8. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਆਰਡਰ 37 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰੁਪਏ 1,20,00,000/- ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਚੀਫ਼ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਵਡੋਦਰਾ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 105/2015 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ. 2-ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ 01.11.2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਬਾਰੇ ਉਦੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2-ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ।
ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406,420,465,467,468,471 ਅਤੇ 114 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2-ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ 1,20,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਰਸੀਦਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਸੱਚੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

9. ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਕਿੰਗਡਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 14.03.2013 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮਹੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 16.04.2013 ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਿਗਨੇਸ਼ਭਾਈ ਧਨੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਸਮਝੌਤਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਆਏ ਅਤੇ ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰੈਂਟਵੁੱਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੇਲ ਡੀਡ ਨੰਬਰ 1229/2013 ਮਿਤੀ 16.07.2013 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ।.6,16,44,000/- ਰੁਪਏ ਲਈ ਲਿਮਟਿਡ. ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਰੀ ਧਾਰਕ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਹਸਤਾਖਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਕਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ 6,16,44,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਧਿਰ-ਜਿਗਨੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ.1,13,94,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1- ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਹਨ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁੱਖ ਸਿਵਲ ਜੱਜ, ਭਰੂਚ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 284/2013 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ, ਉਸ ਦੀ ਮਾਂ ਕੰਚਨਬੇਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਜਿਗਨੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਮੂਲਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਦਿ। ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ, ਜੇ]

ਲੰਡਨ ਅਤੇ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈਪੇਲੈਂਟ ਨੰਬਰ. 1 ਨੂੰ.90,00,000/- ਰੁਪਏਦੇਣੇ ਸਨ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਐੱਨ. ਓ. ਸੀ. ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਾਵਰ ਆਫ ਅਟਾਰਨੀ ਧਾਰਕ-ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ.2-ਵਿਪੁਲਕੁਮਾਰ ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਪਟੇਲ ਐੱਨ. ਓ. ਸੀ. ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਵਰ ਆਫ਼ ਅਟਾਰਨੀ ਧਾਰਕ-ਅਪੀਲ ਨੰ. 2- ਵਿਪੁਲਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨੋਟਰੀ ਐਚ.ਜੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਐਨ.ਓ.ਸੀ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। 23.09.2015 ਨੂੰ ਜ਼ਾਲਾ. ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਪਨੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਬ੍ਰੈਂਟਵੁੱਡ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਦਰਮਿਆਨ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਹੋਏ ਸਨ। ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਏ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ. 90,00,000/- ਰੁਪਏ

10. ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 3 ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰ. 2735/2017. ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ. ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਜੋ ਕਿ ਸੀ.ਸੀ.ਐਨ.ਨੰਬਰ 367/2016 ਹੋਣ ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਨੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਐਨ.ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਚੈੱਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ.24588/2017. ਐਕਟ. ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3-ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਨੂੰ ਚੈੱਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਮਦਦ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜਵਾਹਰਭਾਈ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ, ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਮਿਤੀ 15.12.2016 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਰਸੀਦਾਂ' ਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜਵਾਹਰਭਾਈ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਦਸਤਖਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗਏ ਸਨ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜਵਾਹਰਭਾਈ

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 14.12.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਵਿਵਾਦਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2735/2017 ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਤੀਜੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ. 1,20,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਰਸੀਦਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਦਸਤਖਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ -194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2735/2017.

12. ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ। ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 2735/2017, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਮਿਸਕ. ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 24588/2017 ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3-ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਐਨ.ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੀ.ਸੀ.ਨ.367/2016 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਐਕਟ ਸੀ

ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਐੱਨ. ਆਈ. ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਸੀ.ਸੀ.ਨ.367/2016 ਵਿੱਚ ਐਨ.ਆਈ.ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ. ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

13. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਡੀ ਐਨ ਪਾਰਿਖ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਝੂਠੀ ਅਤੇ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹੀ ਵਿਸ਼ਾ ਮਾਮਲਾ ਸੰਖੇਪ ਸੂਟ ਨੰਬਰ 105/2015 ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਮਾਮਲੇ ਅਰਥਾਤ. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 105/2015 ਅਤੇ ਸੀ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 367/2016 ਵਿੱਚ ਐਨ. ਐਕਟ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਉੱਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਧਿਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਲੰਬਿਤ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015, ਮੁੱਦੇ ਨੰਬਰ 5 ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਕੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ" ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਐਫ ਐਸ ਐਲ ਰਿਪੋਰਟ-ਰਿਪੋਰਟ ਉਕਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਢੁਕਵਾਂ ਸਬੂਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐੱਨ. ਆਈ. ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਚੈੱਕ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਐੱਨ. ਆਰ. ਈ. ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਐਸ਼ਵਰਿਆ ਭਾਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3-ਹਾਸ਼ਮੁਖਭਾਈ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦੇ ਮਾਮੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3 ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 2-ਵਿਪੁਲਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ 2 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੋ ਚੈੱਕ ਨੰਬਰ ਨੰ.8108 ਅਤੇ 8109 ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। 30,00,000/- ਰੁਪਏ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਨ. ਆਰ. ਓ. ਖਾਤੇ ਤੋਂ ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਕਤ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫੰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ

ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਖਾਤੇ ਦੇ ਨਵੇਂ ਚੈੱਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਖਾਤੇ ਦੇ.30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੰਬਰ 20801 ਅਤੇ 20802 ਵਾਲੇ ਨਵੇਂ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਚੈੱਕ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੇ ਚੈੱਕ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਚੈੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2 ਅਤੇ 3 ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਂਕ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਚਾਰ ਚੈੱਕਾਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਨੇ 30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3-ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਐਫਐਸਐਲ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406,420,465,467,468,471 ਅਤੇ 114 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

15. ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

16. ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਮਿਤੀ 21.08.2010,22.08.2010,26.08.2010 ਅਤੇ 28.08.2010 ਦੀ ਕਥਿਤ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ. 2-ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁਲ ਰਕਮ.30,00,000/- ਰੁਪਏ 1,20,00,000/- ਹੈ। 1,20,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ, 2015 ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 105/2015 ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਉਕਤ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ 19.04.2016 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਵੱਲੋਂ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਲੈਣ ਲਈ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 15.12.2016 ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਉੱਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2-ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੰਬਰ I-194/2016 ਮਿਤੀ 28.12.2016 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406,420,465,467,468,471 ਅਤੇ 114 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

17. ਸੀ. ਸੀ. ਨੰਬਰ 367/2016 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ 30,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਲਈ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ -

ਐੱਸ ਨੰ	ਮਿਤੀ	ਚੈੱਕ ਕਰੋ ਨੰ.	ਖਾਤਾ	ਖਾਤਾ	ਦੀਮਿਤੀਬੇਇੱਜ਼ਤੀ
1	12.10.2015	8108	ਐਨਆਰ.ਓਖਾਤਾਨੰ.08540107512	30,00,000/- ਰੁਪਏ	12.10.2015
2	12.10.2015	8109	ਐਨਆਰ.ਓਖਾਤਾਨੰ.08540107512	30,00,000/- ਰੁਪਏ	12.10.2015
3	30.10.2015	20801	ਐਨ ਆਰ ਈਖਾਤਾਨੰ.085401000566	30,00,000/- ਰੁਪਏ	30.10.2015
4	30.10.2015	20802	ਐਨ ਆਰ ਈਖਾਤਾਨੰ.085401000566	30,00,000/- ਰੁਪਏ	30.10.2015
	ਕੁੱਲ			1,20,00,000/- ਰੁਪਏ	

ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ, ਉਪਰੋਕਤ ਚੈੱਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ' ਤੇ ਬੇਇੱਜ਼ਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਦਰਾਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਭੁਗਤਾਨ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ"। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਨੇ ਸੀ.ਸੀ.ਨ. 367/2016 ਵਿੱਚ 08.12.2015 ਨੂੰ ਦੋ ਚੈੱਕਾਂ ਨੰਬਰ 20801 ਅਤੇ 20802 ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੇ 20.03.2016 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ 14.04.2016 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 1- ਰਾਜੇਸ਼ਭਾਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ. 2-ਵਿਪੁਲਕੁਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਐਸਸੀਆਰਏ ਨੰਬਰ 5945/2016 ਅਤੇ ਐਸਸੀਆਰਏ ਨੰਬਰ 6349/2016 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਿਤੀ 04.10.2016 ਅਤੇ 06.09.2016 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ।

18. ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਵਿੱਚ, ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ 19.04.2016 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3 ਵੱਲੋਂ ਉਕਤ ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਰਸੀਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਖਤ ਨਮੂਨਾ ਦਸਤਖਤਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਨ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2- ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਮਹਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 28.12.2016 ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 406,420,465,467,468,471 ਅਤੇ 114 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ.I- 194/2016 ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 105/2015 ਵਿੱਚ, ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 5 ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਕੀ ਬਚਾਅ ਪੱਖ

ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਖਤ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਰਸੀਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰੇਗਾ।

19. ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਸਬੂਤ ਦਾ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਲਈ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 73 ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਮਾਹਰ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਰਾਏ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ I-194/2016 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ। ਐਫਆਈਆਰ I-194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2735/2017 ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ.

20. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਸੀ.ਨੰ.367/2016 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰ 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਦੁਆਰਾ ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ/ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਚੈੱਕ ਧਾਰਕ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ-ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਹੈ। ਐਨ ਆਈ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 139 ਅਧੀਨ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 118 (ਏ) ਦਾ ਖੰਡਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੂੰ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਯੋਗ ਕਰਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਚੈੱਕ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਬੋਝ ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਆਪਣਾ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦਾ, ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਨੁਮਾਨ. ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਿਆ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਿਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ. ਧਾਰਾ 482 ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਐਨ ਆਈ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਸੀਮਾ ਆਦਿ ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ। ਧਾਰਾ 138 ਤਹਿਤ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ

ਉਹ ਐਨ ਆਈ. ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3 ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ. 2 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਵਿਵਾਦ ਹੈ। ਐਨ ਆਈ. ਦੀ ਧਾਰਾ 139 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਠਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਬਿਨਾਂ। ਐਕਟ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਸੀ.ਐਨ.ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਨੰਬਰ 367/2016 ਐਨ ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ. ਐਕਟ.

21. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 2735/2017 ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ ।- 194/2016 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ. ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤ. ਯੋਗੇਸ਼ਭਾਈ ਪਟੇਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 24588/2017 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ. 3- ਹਸਮੁਖਭਾਈ ਰਵਜੀਭਾਈ ਪਟੇਲ ਦੁਆਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਐਕਟ- ਸੀ.ਸੀ.ਐਨ.ਨੰਬਰ 367/2016 ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.ਪੰਜਵੇਂ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸਿਵਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਜੇ. ਐਮ. ਐਫ. ਸੀ., ਭਰੂਚ ਨੂੰ ਐਨ ਆਈਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਸੀ.ਸੀ.ਐਨ.367/2016 ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੰਮ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੋ। ਸੰਖੇਪ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 105/2015 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Advocate Shifa Kler